

3086/12.03.03.00.01/2023
LAUSUNTO 14.5.2024

Sitema Oy
Johanna Tuomainen
(johanna.tuomainen@sitema.fi)

SIMON AURINKOVOIMAHANKKEEN LISÄALUEITA

Sitema Oy on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa koskien kulttuuriperinnön huomioimista sekä mahdollisten arkeologisten inventointien tarpeellisuutta Simon Malininperälle suunnitelluilla aurinkovoimanhankkeen lisäalueilla. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu liitekartta alueen sijainnista, rakennuslupa-alueen asemapiirustus (päivätty 23.10.2023), havainnekuvia ja arkeologisen inventoinnin tutkimusraportin (Maanala Oy 2023). Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehävistä. Tornionlaakson museo arvioi hanketta arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman näkökulmasta.

Museo on lausunut aiemmin Simon alustavista aurinkovoiman tuotantoalueista 7.3.2024 sekä hankkeeseen liittyvästä Malininperän sähköasemasta 6.11.2023.

Suunnittelun kohteena olevat aurinkovoimala-alueet

Lausuntopyynnön mukaan Exilion Tuulihankkeet Ky:lle on myönnetty myönteinen suunnittelutarveratkaisu 79,8 ha alueelle, josta rakennuslupaa on haettu 71,2 ha alueelle. Hankkeen sopimukset ja luvat on siirretty kauppakirjalla Simo Aurinkovoima Ky:lle. Simo Aurinkovoima Ky kartoittaa lisäalueita riittävän aurinkovoimalaitoksen tuotantotehon saavuttamiseksi, jotta hanke on tukikelpoinen. Aiemmin suunnitellulla alueella on lausuntopyynnön mukaan osittain maaperää, minne aurinkovoimalan toteuttaminen ei ole teknis-taloudellisesti mahdollista. Lisäksi voimala-alueen ympärille on tarkoitus jättää puustoa, joka pienentää tuotantoon sopivaa aluetta.

Luvitetun hankealueen lounaispuolella sijaitsee B-alue, joka on osa vanhaa taimitarhan kiinteistökokonaisuutta. Suunniteltu lisäalue olisi kooltaan noin 4 ha. Alueen halki kulkee 110 kV ja 400 kV voimajohdot. Fingrid Oyj:n uudet 400 kV Aurora-linjat tulevat sijoittumaan B-alueen itäpuolelle. Suunnitellut lisäalueet C ja E sijaitsevat luvitetun alueen koillispuolella Vilminperän peltoalueilla, jotka lausuntopyynnön mukaan ovat poistuneet viljelykäytöstä. Ne olisivat kooltaan yhteensä noin 23,5 ha laajuisia.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnitellut lisäalueet sijoittuvat kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) alueelle ja vaihtoehdot B ja C myös Simojoen yleiskaavan (2022) alueelle. Maakuntakaavassa alueet sijoittuvat *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M)* sekä *Maaseudun kehittämisen kohdealueelle (mk 8041)*. Yleiskaavassa vaihtoehtoalue B sijoittuu *Puutarha- ja taimitarha-alueelle (MP)* ja alue C *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle*

le (M). Molemmissa kaavoissa M-Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Maakuntakaavan mk-Merkinnällä osoitetaan maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Pysyvän asutuksen sijoituksesta tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Maakuntakaavan yleisissä suunnittelumääräyksissä ohjataan rakentamista peltoalueille seuraavasti: *Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa osoitettu rakentamiseen sopiviksi.*

Vaihtoehtoalue B Taimitarhan pohjoisalue sisältyy ja alue C Vilminperän pelloilla rajautuu *Simojokivarren kulttuurimaisema*-alueeseen, joka on maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja on osoitettu molemmissa kaavoissa *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi*. (ma 8140 ja /s). Simojokivarren yleiskaavan perusselvityksissä Vilminperällä Pohjoispuolentien pohjoispuolella kulttuurimaisema-alueelta aukeava peltoalue on osoitettu näkymiltään tärkeäksi avoimena säilytettäväksi alueeksi. Peltoalue on ollut viljelykäytössä lähes nykyisessä laajuudessaan ainakin 1900-luvun puolivälistä. Avoimet yhtenäiset peltoalueet ovat tärkeitä Simojokivarren kulttuurimaiseman näkökulmasta. Avoimet peltoalueet tukevat maaseudun kulttuuriympäristön arvojen säilymistä maaseutuelinkeinojen ohella, minkä vuoksi maakuntakaavassakin maa- ja metsätalouteen kuulumatonta rakentamista avoimille peltoalueille ei suositella.

Vaihtoehtoalue B sijoittuisi lausuntopyynnön mukaan ampumaradan viereen taimitarha-alueen käytöstä poistuneeseen pohjoisosaan. Taimitarha on tiettävästi perustettu 1980-luvun puolivälin tienoilla ja kyseisellä alueella on sijainnut ilmakuviin perusteella avotarhoja kasvihuoneiden sijoituksessa alueen keski- ja eteläosaan. Taimitarha-alueen pohjoisosa on lähtenyt kasvamaan umpeen 2010-luvulla. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan maiseman ja kulttuuriympäristön näkökulmasta alue B soveltuu aurinkovoimalalle sijoituksessaan käytöstä poistuneelle, jo muuttuneen maankäytön alueelle. Sen sijaan esitetyistä lisäalueista Vilminperän peltoaukealle sijoittuvat vaihtoehdot C ja E ovat museon näkemyksen mukaan ristiriidassa sekä maakuntakaavan että voimassa olevan yleiskaavan kanssa. Etenkin alue C, joka sijoittuu keskelle peltoaukeaa ja katkaisee sen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Aurinkovoimahankkeen jo luvitetulle hankealueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2023. Länsipuolelle sijoittuvan 400 kV voimajohtohankkeen osalta arkeologinen inventointi on tehty vuonna 2017. Hankealueella ei ole aiemmin tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä uusia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita löydetty inventoinnissa.

Lisäalueilta tai niiden välittömästä läheisyydestä ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Lisäalue B on osa taimitarhan vanhaa kiinteistökokonaisuutta. Lisäalueet C ja E ovat Viljanperän peltoaluetta, jotka eivät enää ole viljelykäytössä. Huomioiden aiempi maankäyttö lisäalueilla, on epätodennäköistä, että niillä sijaitseisi aiemmin tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Tornionlaakson museo haluaa kuitenkin muistuttaa, että kaikissa työvaiheissa tulee huomioida muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n mukaisesti ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen tai muu kajoaminen kielletty. Lisäksi muinaismuistolain 14 §:n mukaisesti, jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologille. Tarvittaessa on haettava MLL 11 § mukaisesti kajoamislupaa Museovirastolta. Niin ikään muinaismuistolain 16 §:n mukaisesti, jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine, tai sellaisen katkelma, on kaivuu paikalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon arkeologiin.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta rakennustutkija Teija Ylimartimo.

Titta Kallio-Seppä
museonjohtaja

Laura Ohenoja
arkeologi, vs.

Tiedoksi Simon kunta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu -yksikkö
Lapin ELY-keskus, Maankäyttö ja ympäristövaikutukset yksikkö